

**4077
SAYILI
KANUNLA
DÜZENLENEN
KAPIDAN
SATIŞLARDA
BELGE
DÜZENİ**

Haydar ÇAMALAN
Vergi Denetmeni

I- GİRİŞ

Gelişen ekonomik ve ticari ilişkilerin zorunlu bir sonucu olarak bu ilişkileri düzenleyen hukuk kurallarında sık sık değiştirilmekte ve yeni kurallar oluşturulmaktadır.

Ancak yeni getirilen kuralların mevcut kuralları tamamlaması ve geliştirmesi beklenmektedir. Zaten hayatın bir alanına kural konurken mevcut bir boşluğun doldurulması ve sıkıntı yaratan bir konunun çözüme kavuşturulması hedeflenmektedir.

4077 sayılı kanunda gelişen ekonomik ilişkiler sonucu tüketicilerin ekonomik ilişkiler sırasında yaşadıkları sıkıntıların giderilmesi en azından hafifletilmesi amacıyla çıkarılmıştır.

Bu yazımızda kanunun 8. maddesi ile düzenlenen Kapıdan Satışlar V.U.K.'nun belge düzenine ilişkin hükümleri karşısındaki durumu ele alınacaktır.

II- Kapıdan Satışlar Nedir?

4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanununun 8/1. maddesinde Kapıdan Satışlar "... işyeri, fuar, panayır gibi satış mekanları dışında önceden mutabakat olmaksızın yapılan değeri 1.000.000.- Türk Lirasını aşan tecrübe ve muayene koşullu satışlardır" şeklinde tanımlanmıştır.

Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise "Bu tür satışlarda; tüketici yedi gün-

lük tecrübe ve muayene süresi sonuna kadar malı kabul veya hiçbir gerekçe göstermeden, reddetmekte serbesttir. Satıcı almış olduğu bedeli, kıymetli evrakı ve tüketiciyi bu hukuki işlemde dolayı borç altına sokan her türlü belgeyi, sayma bildiriminin kendisine iadeli taahhütlü mektup yada noter aracılığı ile ulaşması veya bizzat teslim edilmesi tarihinden itibaren 10 gün içerisinde tüketiciye iade etmekle ve 20 gün içerisinde de malı geri almakla yükümlüdür." şeklinde düzenleme ile kapıdan satışlarda tüketicinin cayma hakkı düzenlenmiştir.

Kapıdan satışlarda satıcının yükümlülüğünü düzenleyen 8. maddede ise satıcının hazırladığı sözleşme, fatura veya teslim makbuzu ile birlikte tüketicinin haklarının kendisine bildirildiği bir belgeyi tüketici tarafında imzalanan bir tutanak karşılığında tüketiciye vermekle yükümlü tutulmuştur.

III- 54 Nolu KDV. Genel Tebliği ile Yapılan Açıklama :

4077 sayılı Tüketicinin Korunması Kanunu ile yapılan düzenlemelerin KDV ve belge düzeni açısından durumu 54 nolu KDV. Genel Tebliğinin B. bölümünde yapılmıştır.

Bu bölümde önceden satılan malın iadesi, değiştirilmesi, bedelin geri ödenme, değer kaybının bedelden indirilmesi ve taksitli satışlarda belge düzeni açıklanmış olup açıklamalarda tereddüte düşülecek bir durum bulunmamaktadır.

Ancak kapıdan satışlarla ilgili B.3. bölümünde yer alan düzenleme belge düzeni açısından açık değildir. Genel Tebliğin bu bölümünün son paragrafının aynen buraya alınmasında yarar görüyoruz.

"Buna göre, kapıdan yapılan satışlarda mallar üzerindeki tasarruf hakkı tecrübe ve muayene sonucu devredileceğinden, bu kapsamdaki satışlara ait katma değer vergisinin, tecrübe ve muayene sonu teslimin yapıldığı vergilendirme döneminde beyan edilip ödenmesi gerekmektedir".

Belge düzeni ve yoğun ve yaygın vergi denetimi esnasında büyük sıkıntı yaratacağını sandığımız bu düzenlemenin, bu şekilde geçirilmiş olmasını yanlış bulmaktayız.

Şimdi tebliğin bu bölümünden çıkardığımız sonuçları kısaca özetleyelim.

1- Pazarlamacı kapıdan yaptığı satışlarda tasarruf hakkını 7 günlük muayene ve tecrübe süresi sonunda devredeceği emteayı bir sözleşme ile tüketiciye bırakacaktır.

2- Tüketici 7 gün içinde emteayı gerekçesiz olarak iade etme hakkına sahip olduğundan tecrübe ve muayene ettiği emteayı yasaya uygun şekilde bildirerek iade edecektir.

3- Tüketici 7 gün içinde emteayı iade etmezse satış yapılmış sayılacaktır.

4- İade edilen malla ilgili olarak tüketiciyi hukuki sorumluluk altına sokan belge ve kağıtlar ile alınan para 10 gün içerisinde tüketiciye geri verilecek ve emtea 20 gün içinde geri alınacaktır.

5- Söz konusu satışa ait KDV ise teslimin yapılmış sayıldığı dönemde beyan edilecektir.

IV- Belge Düzeni Açısından Sıkıntı Yaratacak Hususlar :

Şimdi kapıdan satışların belge düzeni açısından yaratacağı sıkıntıları tebliğ uyarınca bir örnek ile ele alarak tesbit edelim.

X firması aktif pazarlama yöntemiyle çelik tencere pazarlaması yapmaktadır. Firma pazarlama elemanına, pazarlanması amacıyla 10 adet çelik tencere teslim etmiştir. Burada firma alıcıları tanımadığından 173 sayılı VUK.nun Genel tebliği uyarınca toplu sevk irsaliyesi düzenleyerek satış elemanına verecektir. Şimdi pazarlama elemanı kapıdan satış yaptığı tüketiciye tecrübe ve muayene koşulu ile bir adet çelik tencere satışı yaptığını kabul edelim.

1- Malın tasarruf hakkı tüketiciye devredilmediğinden tebliğdeki açıklamaya göre VUK uyarınca herhangi bir belge düzenlenmeyecektir.

2- Yoğun ve yaygın vergi denetimi yapan denetim elemanı aktif pazarlama yapan satıcıyı denetlerken mevcut emtea ile toplu sevk irsaliyesini karşılaştırdığında 1 adet emteanın faturasız olarak satıldığını tesbit edecek ve cezai işlem yapacaktır.

3- 7 günlük tecrübe ve muayene süresi sonunda iade edilen emtea 20 gün içinde tüketiciden geri alındığında da herhangi bir belge düzenlenmeyecektir.

4- Emtea geri alındıktan sonra tekrar denetim yapıldığını varsaydığımızda belgeler ile emtialar arasında yine uyumsuzluk olacak ve yine cezai işlem yapılacaktır.

Bu düzenleme, bu şekliyle yoğun ve yaygın vergi denetimi yapan denetim elemanlarını zor durumda bırakacak satıcı mükellef ile idarenin yersiz olarak sürtüşmesine yol açacaktır.

V- SONUÇ VE ÖNERİMİZ :

Yoğun ve yaygın vergi denetimi sırasında nihai tüketicilere hitap eden emteaların belgelere uymama halinde bu eksikliklerin kapıdan satışlardan kaynaklandığı ileri sürülebilecek ve ileri sürülen bu görüşün kabulü ile bir tesbit yapılmaması halinde bu açıklar çeşitli yollarla kamufle edilebilecek ve vergi ziyanına neden olabilecektir.

Hem vergi ziyanını önlemek hemde vergi denetimlerinin etkinliğini kırmamak ve belge düzeninin yerleşmesini sağlamak bakımından teslim ve hizmetin bu aşaması için özel bir belge şekli ihdas etmeye gerek yoktur. Sadece 4077 sayılı kanunun 9. maddesindeki olanaktan yararlanmak gerekmektedir.

Söz konusu maddede emtea ile birlikte, emteaya ait fatura veya tesellüm makbuzunun tüketicie vermeye satıcı yükümlü tutulmuştur.

Tesellüm makbuzu VUK.nun açısından geçerli bir belge türü değildir. Bu nedenle;

1- Ya VUK.nun 257. maddesi ile tanınan yetki uyanınca Tesellüm Makbuzu düzenlenmesi zorunlu belge kapsamına alınmalıdır.

2- Yada bu teslimlerde fatura düzenlenmesi zorunlu hale getirilmelidir.

3- Veya bu teslimlerde toplu sevk irsaliyesine ek olarak her tüketici için yeniden sevk irsaliyesi düzenlenmesi ve toplu sevk irsaliyesi ile irtibatının kurulması sağlanmalıdır.

Bu konu idare ile mükellef arasında ihtilaf yaratmaya aday olarak durmaktadır. Biran önce yeni bir düzenleme yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.